

CHIROJEUGD, jongens en meisjes, jeugdbeweging voor alle lagen van het volk, in 1939 opgericht, ontstaan uit de patronaten, die de eerste vormen van jeugdzorg waren in België (omstreeks 1850).

De patronaatsactiviteit, die een sterke impuls kreeg in de jaren 1890, stond onder de leiding van de parochiegeestelijkheid, bijgestaan door heren en dames van de meestal francofone hogere burgerij. Vooral de jongeren uit de lagere standen werden van de straat „weggehaald”. Men gaf hun gezonde ontspanning en vorming (vooral godsdienstige).

Na de Eerste Wereldoorlog verbrokkelden de pa-

tronaten in allerlei afzonderlijke organisaties, die rechtstreeks ontstaan waren uit de patronaatsactiviteiten (sport- en turnclubs, fanfares, toneelclubs en voetbalbonden).

Van 1934 af kwam er onder impuls van de E.H. Cleymans een wederopbloei van de patronaatsactiviteiten, die in 1939 Chirojeugd werd genoemd. Tijdens de oorlogsjaren werd hieraan vaster vorm gegeven (de inspiratie van de oorlogsjeugdbeweging Dietsche Blauwvoetvendels - Dietsche Meisjesscharen [DBV-DMS] was daaraan niet vreemd) en onmiddellijk na de bevrijding trad een massale, dynamische en romantische jeugdbeweging in de openbaarheid. In 1941 werd aan de naam Chirojeugd toegevoegd: Verbond der Vlaamse Patronaten. Van jeugdbeweging in de strikte zin ging men omstreeks 1955-'56 voor de ouderen over naar een „jongerengemeenschappenwerking”, terwijl in 1961 de jeugdclubs werden gelanceerd, waardoor in 1966 de naam werd: Chirojeugd, Vlaams Verbond van parochiale jeugdtehuizen. Ook de aandacht voor de niet-georganiseerde jeugd werd vergroot.

Gloed is het vormingsblad voor de leiders en Licht voor de leidsters. Tot 1970 was Trouw het ledenblad voor de Chiro-jongens en Lente dat voor de Chiro-meisjes. Van 1971 af verschenen er tijdschriften voor jongens en meisjes samen: Joepie voor de kleinsten (8-12 jaar), Toptip voor de midden-groep (12-14 jaar) en Krokant voor de groteren (14-18 jaar).

De Chirojeugd, die een vernieuwing bracht in de vastgelopen en verouderde patronaatsactiviteiten, ging uit van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA), maar speelde geen noemenswaardige rol in de strijd tegen en om het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS) heen, zoals dit wél met de Katholieke Studenten Actie (KSA) het geval was.

Was aanvankelijk de Vlaamse problematiek beperkt gebleven tot enkele spelthema's om 11 juli heen, spoedig werd meer aandacht besteed aan de Vlaamse vorming. Dit verschilde echter van gewest tot gewest. In Limburg bv. slaagde de DBV-gebiedsleider Frans Ketels (bij de bevrijding dood-gemarteld) er niet in van de Limburgse Chiroleiding gedaan te krijgen dat de jongens en meisjes van de oorlogsjeugdbeweging erin opgenomen zouden worden (als steun en onderkomen bij het te verwachten uiteenrukken van gezinnen door de repressie). In het Antwerpse daarentegen gaven tientallen oud-leiders en oud-leden van de oorlogsjeugdbeweging de toon aan, wat duidelijk merkbaar was in de geest en de stijl van de Chirojeugd, die vooral van Antwerpen uitstraalde.

In april 1946 werd in het leidersblad heftig geprotesteerd tegen „een laffe aanval” die „ons waardevolst Heldenmonument verwoestte” en werd besloten: „Wij moeten een nieuwe IJzertoren bouwen boven het puin”. Reeds in november 1945 werden in hetzelfde blad de IJzertoren en AVV-VVK in het centrum van de leidersvorming gesteld.

In 1947 verscheen De Grondslagen der Chirowerking, door A.F. Peeters, toen landsbondproost. Hierin lezen wij: „Chirojeugd wil vooreerst Vlaams-bewuste jongens en meisjes vormen. Hun leren de banden waarderen die hen binden aan hun volk: zijn taal, zijn zeden en gebruiken, zijn veroverde schat van gemoedseigenschappen, zijn

eigen getint godsdienstig leven. Zij moeten worden gevormd in de kennis van de grootheid van hun volk: in zijn vrijheidsstrijd, in zijn kunst en zijn kultuurschatten, in zijn heerlijk godsdienstig verleden. Gevormd vooral tot liefde voor het volk in zijn strijd tegen zijn kultureel, zedelijk en godsdienstig verval. Tevens moet de jeugd, tot haar eigen verrijking, leren beseffen en waarderen dat haar eigen volksaard slechts een tak is op heel de Nederlandse kultuurgemeenschap, die geroepen is een rol te spelen in de opbouw van Europa." Verder werd opgeroepen tot een evenwichtige vaderlandsliefde tegenover de staat, zijn personen en symbolen, waarbij vooral de klemtoon werd gelegd op „de bloei van een gezond gemeenschapsbeleven in al zijn aspecten”.

Dit „credo” is de Chirojeugd trouw gebleven en wij missen het bij geen enkel van de bredere initiatieven tot Vlaamsgezinde samenwerking onder de jeugd. Vooral bij de jaarlijkse Zangfeesten bleek zij een geestdriftige en constante medewerkster. Bij dit alles moet rekening gehouden worden met het apostolisch en godsdienstig hoofdoel van deze jeugdbeweging.

LITERATUUR: M. van Eyck, *De Chirojeugd; doel, organisatie en werking* (1961); - H. Cammaer, *Jeugdwerk in Vlaanderen, in Jeugdwerk in perspektief* (1969, p. 27-58); - L. Bilsen-Schodts, *Katholiek Jeugdwerk; dokumentatie* (1971).

LIONEL VANDENBERGHE en STAF VERMEIRE